

РЕШЕНИЕ

№ 54

гр. Варна, 20.03.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД – ВАРНА, I СЪСТАВ, в публично заседание на първи март през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Милен П. Славов

Членове: Петя Ив. Петрова
Мария Кр. Маринова

при участието на секретаря Виолета Т. Неделчева
като разгледа докладваното от Мария Кр. Маринова Въззивно гражданско дело № 20223000500605 по описа за 2022 година

за да се произнесе, взе предвид следното.

Производството е по реда на чл.258 и сл. от ГПК. Образувано по подадена въззивна жалба от П. И. Ш. против решение №130/15.11.2022г., постановено по гр.д.№208/21г. по описа на ТОС, с което е оставена без уважение молбата по чл.250, ал.1 от ГПК, подадена от ищеца П. И. Ш., за допълване на решение №98/21.09.2022г., постановено по гр.д.№208/21г. по описа на ТОС, като съдът се произнесе по предявения от него главен иск по чл.26, ал.2, пр.4 от ЗЗД, а при отхвърлянето му - по първия евентуален иск по чл.226, ал.3 от ЗЗД. В жалбата се твърди, че решението е неправилно, като постановено в противоречие с материалния закон, при съществени нарушения на съдопроизводствените правила и поради необоснованост по изложените в същата подробни съображения. Претендира се да бъде отменено и вместо него постановено друго, с което се уважи подадената от страната молба за допълване на решение №98/21.09.2022г., постановено по гр.д.№208/21г. по описа на ТОС, като съдът се произнесе и по исквете за прогласяване нищожността на извършеното от И.П. Ш. в полза на К. И. Ш. по договор рег. №2343/15.06.2016г. дарение на сумата от 105 000лв. на посочените основания. Претендират се разноси. В о.с.з. се претендира решението да бъде обезсилено и делото върнато на първоинстанционния съд за произнасяне по всички искове така, както са предявени в исковата молба.

Въззиваемият К. И. Ш. в депозирания отговор по въззивната жалба в срока по чл.263, ал.1 от ГПК чрез процесуалния си представител адв. С.Г., поддържа становище за нейната неоснователност и моли обжалваното

решение да бъде потвърдено. Претендира разноски.

Въззиваемата Е. Х. Ш., редовно уведомена, не е депозирала отговор по жалбата в срока по чл.263, ал.1 от ГПК.

За да се произнесе, съдът взе предвид следното.

В исковата си молба и съгласно уточненията на същата, извършени по реда на чл.145 от ГПК в първото проведено пред първоинстанционния съд о.с.з. на 11.07.2022г./л.198 от делото на ТОС/, ищецът П. И. Ш. излага, че той и ответниците К. И. Ш. и Е. Х. Ш. са наследници по закон на И.П. Ш., б.ж. на гр.Търговище, поч. на 24.06.2016г., съответно низходящи и преживяла съпруга.

Приживе наследодателят разполагал с парични средства в личната си разплащателна сметка в „Алианц България“ АД. На 15.06.2016г. от тази сметка е наредена с посочения в исковата молба с индивидуален номер банков превод сумата от 40 000лв в полза на първия ответник с посочено основание „договор за дарение/15.06.2016г.“. Платежното нареждане е подписано от ответника К. Ш. в качеството му на пълномощник на наредителя.

Извършеното дарение на парични средства е нищожно. На първо място, защото липсва правно основание за извършването му, т.к. цитираният в платежното нареждане договор за дарение не съществува. На второ място, защото е извършено в противоречие със закона, т.к. преводът е извършен от първия ответник като пълномощник в своя полза, без да разполага с изричното съгласие на упълномощителя. На трето място поради липса на дарствено намерение/липса на съгласие/ у дарителя, т.к. преводът не е извършен лично от последния, а получателят е действал като негов пълномощник, т.е. е дарил сам на себе си -липсата на изрично дадено съгласие по чл.38, ал.1 от ЗЗД води до липса на дарствено намерение. В случай, че договор за дарение съществува и е имало дарствено намерение, то дарението е нищожно, защото противоречи на добрите нрави, т.к. здравословното състояние на дарителя е било изключително лошо, същият е осъзнавал, че не му остава още много време живот, и е извършил дарението само, за да изключи сумата от бъдещата делбена маса на наследството. Ако се приеме, че дарението не противоречи на добрите нрави поради горното, то е нищожно, защото то самото и мотивът, поради което е извършено, противоречат на закона и добрите нрави. На добрите нрави, защото съставляват „лишаване от наследство“ на ищеца и втората ответница, а на закона, защото е налице липса на съгласие по чл.38, ал.1 от ЗЗД, т.е. е извършено в противоречие с чл.38, ал.1 от ЗЗД. Предвид изложеното, моли да се прогласи за нищожно по отношение на ответниците извършеното в полза на първия ответник дарение на сумата от 40 000лв. чрез банков превод от 15.06.2016г.

Ответницата Е. Х. Ш. в депозирания отговор в срока по чл.131 от ГПК е посочила, че счита предявения иск за допустим и основателен.

Ответникът К. И. Ш. в депозирания отговор в срока по чл.131 от ГПК оспорва предявените искове. Твърди, че между него, като надарен, и лично от наследодателя, като дарител, е сключен, при спазване формата по чл.225, ал.2 от ЗЗД писмен договор с нотариално заверени подписи от 15.06.2016г. за дарение на сумата от 145 000лв. Преводът на сочената от ищеца сума от 40 000лв. е част от изпълнението /второ по ред плащане/ по този договор, което плащане той е извършил чрез превод от банковата сметка на дарителя наследодател, за извършването на неограничени преводи от която е бил изрично упълномощен с нотариално заверено пълномощно. Възразява за неоснователност на всички въведени от ищеца твърдения, обосноваващи недействителност на сключения договор за дарение по изложените в отговора подробни съображения.

По искане на ответника с определение №247/10.12.2021г. от ТОС е допуснато увеличение на исковете от цена 40 000лв. на цена 145 000лв.

С решение №98/21.09.2022г., постановено по гр.д.№208/21г. по описа на ТОС /решението е обжалвано от страните, по въззивните жалби е образувано в.гр.д.№604/22г. по описа на ВАпС, гр.о., понастоящем спряно/, съдът е приел, че е сезиран с искове с пр.осн. чл.26, ал.1, пр.3 от ЗЗД, чл.26, ал.2, пр.2 от ЗЗД и чл.38, ал.1 от ЗЗД, съединени, според посочената поредност, в условие на евентуалност.

Главен е искът с пр.осн. чл.26, ал.1, пр.3 от ЗЗД за прогласяване нищожността на договор за дарение с нот.заверени подписи от 15.06.2016г. на парична сума от 145 000лв., като накърняващ добрите нрави, т.к. дарителят, бидейки в тежко здравословно състояние и осъзнавайки предстоящия си край, е целял лишаване на ищеца от наследство, който иск е намерен за изцяло неоснователен и отхвърлен.

Първи евентуален иск е искът с пр.осн. чл.26, ал.2, пр.2 от ЗЗД.По него е прието, че т.к. договорът с нотариално заверени подписи от 15.06.2016г. съдържа в съдържанието си поправки - първоначалната сума от 105 000лв. е поправена на 145 000лв. /нотариусът е удостоверил собственоръчно, че поправката е извършена от него и сумата да се чете 145 000лв., и, че поправката е извършена по желание на дарителя/, за разликата над 105 000лв. до 145 000лв., доколкото самите страни по договора не са удостоверили с подписите си тази поправка, няма съгласие за сключване на договор за тази сума. С оглед горното е прогласил договорът за нищожен само в частта му относно сумата над 105 000 лв. до 145 000 лв., поради липса на фактически състав - надлежно удостоверени изявления на страните и постигнато от тях съгласие по отношение на разликата над сумата 105 000 лв. до сумата 145 000 лв., и е отхвърлил иска в останалата му част за прогласяване нищожността договора за дарение от 15.06.2016г. за размер на сумата 105 000 лв.

Втори евентуален иск е искът с пр.осн. чл.38, ал.1 от ЗЗД.По него е прието, че същият е допустим до размера на наследствената квота на ищеца - 1/3, т.е. за сумата от 48 333, 33лв., съответно недопустим за разликата над 48

333, 33лв. до 145 000лв., поради което производството по делото е прекратено в тази му част /в тази му прекратителна част решението е обжалвано с частни жалби, по тях е образувано в.ч.гр.д.№603/22г. по описа на ВАпС, гр.о., производството по което понастоящем не е приключило с окончателен съдебен акт/. Касателно сумата от 48 333, 33лв. е прието, че банковият превод на сумата от 40 000лв. е по повод онази разлика над 105 000лв. до 145 000лв., за която, поради липса на съгласие, договорът от 15.06.2015г. с нотариално заверени подписи е нищожен. Преводът е извършен при липса на формален договор за дарение. Същевременно е извършен от пълномощник, който не е бил изрично упълномощен да договаря сам със себе си като си дари сумата, поради което разпореждането е недействително. От сумата 40 000лв. следваща се на ищеца според наследствената му квота е сумата от 13 333, 33лв., поради което предявеният иск с пр.осн. чл.38, ал.1 от ЗЗД е основателен до размера от 13 333, 33лв. Предвид горното е обявено за недействително спрямо ищеца извършеното от първия ответник К. И. Ш. без представителна власт да договаря сам със себе си разпореждане със сумата 13 333, 33 лв. /1/3 част от сумата 40 000 лв., съобразно наследствения му дял/, чрез банков паричен превод, извършен в „Алианц Банк България“ АД, нареден от разплащателна банкова сметка с IBAN: BG10BUIN70081015169219, инд. №770FTRQ161670006/15.06.2016г., с титуляр на същата И.П. Ш., и е отхвърлен предявеният от ищеца П. И. Ш. против ответника К. И. Ш. иск по чл.38, ал.1 от ЗЗД в останалата му допустима част за прогласяване недействителността на извършеното от последния ответник без представителна власт да договаря сам със себе си разпореждане, чрез банкови парични преводи, извършени в „Алианц Банк България“ АД-гр.София, до общ размер на сумата 48 333, 33 лв., представляваща обект на дарение от 15.06.2016г., като неоснователен.

В срока по чл.250, ал.1 от ГПК е подадена молба от ищеца П. И. Ш. за допълване на така постановеното решение, с която моли същото да бъде допълнено чрез произнасяне от съда по въведения в производството главен иск с пр.осн. чл.26, ал.2, пр.4 от ЗЗД - за нищожност на процесното дарение поради липса на основание за извършването му, изразяващо се в липса на договор за дарение. При отхвърляне на този иск, моли съдът да се произнесе по първия предявен в условие на евентуалност иск-този по чл.226, ал.3 от ЗЗД за прогласяване нищожност на дарението поради това, че е противно на закона, т.к. същото е извършено в нарушение на разпоредбата на чл.38, ал.1 от ЗЗД, защото наредителят на парични средства е действал като пълномощник в своя полза, без да е разполагал с изричното съгласие на дарителя-упълномощител, и ако този иск бъде отхвърлен, съдът да се произнесе по иска с пр.осн. чл.26, ал.2, пр.4 от ЗЗД за нищожност на договора поради липса на основание, т.к. липсва дарствено намерение у дарителя да дари сумата от 145 000лв.

В депозирания в срок отговор ответникът К. И. Ш. поддържа становище за недопустимост на молбата, т.к. решението не е непълно.

Ответницата Е. Х. Ш., редовно уведомена, не е депозирала отговор.

С обжалваното решение е прието, че постановеното основно решение не страда от непълнота, т.к. съдът се е произнесъл по всички предявени иски, поради което молбата е отхвърлена.

Съдът, след като съобрази събраните по делото доказателства и приложимия закон, приема за установено от фактическа и правна страна следното.

Обжалваното решение, с която молбата е разгледана по същество, не е недопустимо, независимо дали основното решение е действително непълно - в този см. напр. определение №205/20.05.2021г. по ч.гр.д.№1459/21г. по описа на ВКС, III гр.о.

Ищецът е този, който очертава предмета на иска чрез страни, основание - правопораждащите спорното материално право юридически факти и петитум и от това следва, че в исковата молба трябва да изложи минималното необходимо съдържание, за да бъдат изяснени несъмнено посочените елементи. Съдът от своя страна е длъжен сам да отнесе спора, с който е сезиран, към относимата правна норма, като той се ръководи не от дадената от страните квалификацията, а от съдържанието на твърденията и искането.

Съгласно трайно установената практика на ВКС, изразена напр. в решение №199/12.07.2016г. по гр.д.№583/16г., IV гр.о., решение №198/10.08.2015г. по гр.д.№5252/14г., IV гр.о., решение №97/08.02.2013г. по т.д.№196/11г., I т.о. и множество други, иски за недействителност на сделка, независимо от поредността и съотношението, които е посочил ищецът, са предявени в условията евентуалност - ако сделката е нищожна на едно основание, то последващото прогласяване на недействителност на друго основание е безпредметно. Съдът е длъжен да разгледа основанията на нищожност според тежестта на сочения от ищеца порок в поредност от най-тежкия /противоречие със закона или заобикалянето му/ през по-леките, каквито са липсата на основание, липса на съгласие, привидност, невъзможен предмет, противоречие на морала или липсата на форма. Когато съдът приеме, че сделката е валидна, той е длъжен да разгледа основанията за унищожаваност, подредени също според тежестта на порока: поради неспазване на режима на настояничеството и попечителството, поради неспособност да се разбират или ръководят действията, поради заплашване, измама, грешка или поради крайна нужда и ако сделката не подлежи на унищожение поради сочените пороци да премине към разглеждане на основания за висяща недействителност като извършването на сделката без или извън надлежно учредената представителна власт.

Исковата молба съдържа известно противоречие, т.к. от една страна се твърди, че липсва договор за дарение, а от друга, че дарението е нищожно, поради липса на основание, защото липсва договор за дарение, поради което се претендира да се прогласи неговата нищожност поради липса на основание.

Основанието, или каузата при престационните сделки/тези, при които се предоставя дадена имотна облага, като те могат да бъдат възмездни и безвъзмездни/какъвто вид престационна сделка е дарението/, е типичната, непоредствена правна цел, която се преследва с предлагането на тази имотна облага, така, че да се постигне целеният резултат, т.е. обосновава защо се предоставя тази имотната облага. В случая ищецът няма твърдения по същество за липса на основание по см. на чл.26, ал.2, пр.4 от ЗЗД на дарението, а твърди, че нареждането на 15.06.2016г. на сумата от 40 000лв. от банковата сметка на наследодателя, т.е. даването ѝ и съответно получаването от ответника е без правно основание, поради липсата на сключен между него и наследодателя договор за дарение. За разпореждането на 15.06.2016г. със сумата от 40 000лв. съдът се е произнесъл с обжалваното решение, като е приел то касае разликата над 105 000лв. до 145 000лв. и поради нищожността на формалния договор за дарение в тази част, го счита за неформален реален договор за дарение, сключен чрез пълномощник, който обаче, според съда не е нищожен, поради което и е разгледал по отношение на него евентуален иск по чл.38 от ЗЗД. В тази връзка и при липса на изложени от ищеца юридически факти, които да касаят липса на основание по см. на чл.26, ал.2, т.4 от ЗЗД за процесния договор за дарение и същевременно произнасяне на съда именно по отношение на твърденията на ищеца касателно извършеното разпореждане, решението не се явява непълно поради произнасяне по иск с правна квалификация чл.26, ал.2, пр.4 от ЗЗД, т.к. такъв фактически не е предявен.

Двата други иска, по които се твърди, че няма произнасяне са иск по чл.226, ал.3 от ЗЗД за прогласяване нищожност поради противоречие със закона, т.к. дарението е извършено в нарушение на разпоредбата на чл.38, ал.1 от ЗЗД, защото наредителят на парични средства е действал като пълномощник в своя полза, без да е разполагал с изричното съгласие на дарителя-упълномощител, и ако този иск бъде отхвърлен, съдът да се произнесе по иск с пр.осн. чл.26, ал.2, пр.4 от ЗЗД за нищожност на договора поради липса на основание, т.к. е липсвало дарствено намерение у дарителя да даде сумата, защото преводът не е извършен лично от наследодателя, а чрез пълномощник, който е дарил сам на себе си, без да бъде изрично упълномощен по реда на чл.38, ал.1 от ЗЗД.

Както се изложи, съдът е длъжен сам да отнесе спора, с който е сезиран, към относимата правна норма, като той се ръководи не от дадената от страните квалификацията, а от съдържанието на твърденията и искането. Видно в случая е, че независимо от това каква квалификация дава ищецът, фактическите му твърдения са все за недействителност на сделката поради това, че наследодателят е действал чрез представител, който представител, без да има дадено съгласие по чл.38, ал.1 от ЗЗД, е договарял сам със себе си, като си е дарил сумата. По същество това са твърдения обосноваващи висяща недействителност поради извършването на сделката без или извън надлежно учредената представителна власт, с какъвто и иск за обявяване

недействителността на сделката съдът е приел, че е сезиран като трети евентуален иск и се е произнесъл по него.

Поизложените съображения съдът приема, че няма фактически обстоятелства - правопораждащи спорното материално право юридически факти и петитум, наведени в исковата молба, по които да няма произнасяне с постановеното основно решение на първоинстанционния съд, поради което и същото не е непълно. Отделен е въпросът как така въведените от ищеца фактически обстоятелства /вкл. и с оглед тяхната непрецизност/ и петитум са квалифицирани и разгледани, вкл. и относно процесуална легитимация според размера на наследствена квота, но горното ще бъде предмет на въззивното производство, което ще се развие по в.гр.д.№604/22г. по описа на ВАпС по повод обжалване на основното решение, вкл. и предвид необходимостта въззивният съд, когато констатира нередовност на исковата молба, да остави без движение производството с указания до ищеца да отстрани тези нередовности и след отстраняването им да се преценява допустимостта на обжалвания акт.

Предвид достигане до идентични крайни правни изводи относно липсата на непълнота на основното решение, обжалваното решение следва да бъде потвърдено.

Водим от горното, съдът

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА решение №130/15.11.2022г., постановено по гр.д. №208/21г. по описа на ТОС.

Решението подлежи на обжалване при условията на чл.280, ал.1 и ал.2 от ГПК в едномесечен срок от връчването му на страните пред Върховен касационен съд.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____